

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

142

Vragen van het lid **Van Dijk** (SP) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *de groei van het aantal buitenlandse studenten in het hoger onderwijs* (ingezonden 2 september 2011).

Antwoord van staatssecretaris **Zijlstra** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 28 september 2011).

Vraag 1

Is het waar dat circa 50 000 buitenlandse studenten in het Nederlandse hoger onderwijs studeren? Hoeveel van deze studenten zijn afkomstig uit EU-landen?¹

Antwoord 1

Ja. Uit cijfers van DUO blijkt dat in 2010–2011 ongeveer 52 000 studenten met een buitenlandse nationaliteit stonden ingeschreven voor bekostigd hoger onderwijs in Nederland 65% daarvan kwam uit de landen van de EU, 35% uit niet-EU landen (bron: Nuffic).

Vraag 2

Is het waar dat het aantal buitenlandse studenten voor komend studiejaar is gegroeid met 38 procent (7000 studenten) ten opzichte van vorig jaar? Hoe oordeelt u over deze groei?²

Antwoord 2

De VSNU gaf een persbericht uit over vooraanmeldingsgegevens voor de universiteiten; zij noemden daarin het getal van 7000 studenten met een niet-Nederlandse nationaliteit. Het gaat hier om vooraanmeldingen; te verwachten is dat deze niet allemaal tot inschrijvingen zullen leiden. Ik wil hierover dan ook nog niet oordelen. De cijfers over daadwerkelijke inschrijvingen zullen in januari 2012 beschikbaar zijn.

Vraag 3

Deelt u de mening dat internationale uitwisseling van studenten een goede zaak is, maar dat een en ander wel in balans moet blijven? Zo ja, wat onderneemt u als de groei van het aantal buitenlandse studenten doorzet

¹ NRC, 31-8-11.

² «Meer inschrijvingen universiteiten», ANP, 24 augustus 2011.

waardoor opleidingen in toenemende mate worden bevolkt door buitenlandse studenten?

Antwoord 3

Ja, internationale uitwisseling van studenten is een goede zaak. De Spill overs en baten van de EU-afspraken over vrij verkeer van goederen, diensten en personen (inclusief studenten), zijn aanzienlijk voor onze open kenniseconomie (door CPB geschat op € 100 miljard). De arbeidsmarkt vraagt om afgestudeerden met internationale bagage. Dit kan door studenten geheel of gedeeltelijk een opleiding in het buitenland te laten volgen of door het creëren van een internationale leeromgeving in Nederland door het aantrekken van buitenlandse studenten een verrijking zijn voor het Nederlandse hoger onderwijs.

Uitgangspunt voor alle instellingen moet zijn dat zij zich bij de werving en selectie laten leiden door kwaliteit en niet door financiële motieven. De kwaliteit van de student en die van het geboden onderwijs versterken elkaar. Conform het Europese non-discriminatie principe dienen kwaliteitseisen gelijk te zijn voor Nederlandse studenten en studenten uit een andere EU-land.

Een toename van het aantal buitenlandse studenten in opleidingen wordt een probleem, wanneer daardoor de kwaliteit van een opleiding onder druk komt te staan. In dergelijke gevallen zal ik het gesprek aangaan met betreffende hoger onderwijsinstelling(en) om tot een oplossing te komen.

Voorts verwijs ik u naar mijn schriftelijke antwoorden op de door de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gestelde vragen over mijn brief d.d. 17 mei 2011 inzake de voortgang van de aanpak van belemmeringen bij het studeren in het buitenland (Kamerstuk 31 288, nr. 166). Hierin geef ik aan dat binnen OCW sinds deze zomer reeds een werkgroep is gestart die zich bezig houdt met de kosten en baten van de stijging van het aantal buitenlandse studenten dat naar Nederland komt. De resultaten die hieruit voort komen zal ik nog dit jaar met de Tweede Kamer delen.

Vraag 4

Hoe hoog is de jaarlijkse Rijksbijdrage voor een student uit een EU-lidstaat aan een Nederlandse universiteit? Hoe gaat de Rijksbijdrage per student zich de komende jaren ontwikkelen, gezien de bezuiniging van 370 miljoen euro als gevolg van de Wet langstudeerders?

Antwoord 4

De gemiddelde publieke onderwijsuitgaven per student bedragen € 6 000. Dit geldt ook voor een student uit een EU-lidstaat aan een Nederlandse universiteit, althans, voor zover deze student woonachtig is in Nederland of één van de grenslanden. Vanaf het collegejaar 2012/13 vindt – als gevolg van de collegegeldverhoging voor langstudeerders – een verschuiving plaats van publieke naar private financiering. Daardoor dalen de publieke onderwijsuitgaven per student in de komende jaren. Tegelijkertijd stijgen de private onderwijsuitgaven per student vanwege het verhoogde collegegeld conform de langstudeerdersmaatregel. Als de publieke en private onderwijsuitgaven per student worden opgeteld, blijven de totale onderwijsuitgaven per student ongeveer gelijk (zie tabel 6.1 van de artikelsgewijze toelichting op de begroting 2012 voor onderwijs). Hierbij geldt dat de afgelopen jaren de groei van het studentenvolume is gecompenseerd.

Vraag 5

Deelt u de mening dat de groei van het aantal buitenlandse studenten niet mag leiden tot een aantasting van de kwaliteit en toegankelijkheid van het hoger onderwijs? Zo ja, hoe gaat u dit waarborgen?

Antwoord 5

Ik deel de mening dat de groei niet ten koste mag gaan van de kwaliteit. Het is juist de bedoeling dat de kwaliteit toeneemt. Ik vind ook dat deze groei niet ten koste mag gaan van de toegankelijkheid op stelselniveau. Wanneer er aanwijzingen zouden zijn dat de kwaliteit van opleidingen in het geding is door de groei van het aantal buitenlandse studenten, zal ik hierover het gesprek aangaan met betreffende onderwijsinstellingen. Uitgangspunt moet zijn dat universiteiten en hogescholen zich bij de werving en selectie van studenten laten leiden door kwaliteit en niet door financiële motieven – of het

nu gaat over Nederlandse studenten of studenten uit andere EU-landen. In de Strategische Agenda Hoger onderwijs stel ik daarom voor dat bekostiging van instellingen meer dan in de huidige situatie op basis van kwaliteitsprestaties plaatsvindt.

Vraag 6

Hoe voorkomt u dat de groei van het aantal buitenlandse studenten tot verdringing leidt, aangezien u voorstander bent van selectie aan de poort en een numerus fixus voor bepaalde opleidingen?

Antwoord 6

Bij selectie gelden, conform het Europese non-discriminatiebeginsel, dezelfde kwaliteitseisen voor Nederlandse en voor buitenlandse studenten. In de praktijk zal het soms voorkomen dat een buitenlandse student beter voldoet aan de selectie-eis dan een Nederlandse student. In dat geval doet zich bij selectieve opleidingen een verdringingseffect voor. Ik vind dit niet bezwaarlijk, zolang er op stelselniveau sprake blijft van toegankelijkheid en de Nederlandse student ook bij andere opleidingen terecht kan.

Vraag 7

Hoe oordeelt u over de ruime aandacht van universiteiten voor het binnenhalen van buitenlandse studenten? Vindt u het wenselijk dat steeds meer opleidingen (uitsluitend) Engelstalig worden aangeboden?

Antwoord 7

Op grond van artikel 1.3, vijfde lid, van de WHW dienen de instellingen zich in het kader van hun werkzaamheden op het gebied van het onderwijs wat betreft Nederlandse studenten mede te richten op de bevordering van de uitdrukkingsvaardigheid in het Nederlands. De wet maakt uitzondering op deze regel mogelijk. Onder andere op basis van de specifieke aard, inrichting of kwaliteit van de opleiding, dan wel de herkomst van studenten, mogen instellingen opleidingen in een andere taal aanbieden. Ik oordeel daarover positief, want het is volkomen in overeenstemming met het beleid van opeenvolgende kabinetten (waaronder het huidige kabinet) dat universiteiten ruime aandacht hebben voor het aantrekken van buitenlandse studenten (zie ook mijn antwoord op vraag³. Daarmee hangt samen dat er een goed aanbod moet zijn van Engelstalig onderwijs, want daardoor wordt ons hoger onderwijs aantrekkelijker voor buitenlandse studenten. Op die manier kunnen onze universiteiten en hogescholen beter concurreren met buitenlandse instellingen. Verder wordt door middel van Engelstalig hoger onderwijs de Nederlandse student voorbereid op een internationale arbeidsmarkt.

Vraag 8

Deelt u de mening dat universiteiten geen publiek geld moeten besteden aan de actieve werving van studenten in het buitenland? Zo ja, hoe oordeelt u over de advertentie van de Universiteit Utrecht in NRC van 31 augustus jl?

Antwoord 8

Nee, die mening deel ik niet. Ik verwijs naar mijn bovengenoemde eerdere antwoorden op de vragen 3 en 5. Bovendien maken in een decentrale context als die van het hoger onderwijs instellingen binnen wettelijke c.q. beleidsmatige grenzen hun eigen afwegingen in de besteding van hun lump sum financiering.

Vraag 9

Bent u bereid een eind te maken aan de actieve werving van studenten in Saudi Arabië, met behulp van een contactpersoon die voor 100 000 euro met publiek geld wordt gefinancierd?³

Antwoord 9

De onderwijsattaché waarop u kennelijk doelt is niet specifiek belast met de actieve werving van studenten, maar met de uitvoering van het in 2009 ondertekende Memorandum of Understanding op het gebied van onderwijs en wetenschap tussen Nederland en Saudi-Arabië. Hiermee wordt uitwerking

³ Kamervragen Van Dijk – Jadnanansing, 21 april 2011.

gegeven aan de Internationaliseringsagenda «Het Grenzeloze Goed» en de ambitie om de internationale positionering en oriëntering van het Nederlands hoger onderwijs te stimuleren. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap draagt hieraan € 100 000 per jaar bij gedurende een periode van drie jaar.

Vraag 10

Wat onderneemt u tegen onderwijsinstellingen die met publiek geld vestigingen openen in het buitenland?

Antwoord 10

Op dit moment maakt de wet het niet mogelijk dat Nederlandse hoger onderwijsinstellingen geaccrediteerd onderwijs in het buitenland verzorgen. Dit is contractonderwijs. Met het nog in werking te treden artikel 1.19 WHW zal het in de toekomst voor instellingen mogelijk worden om geaccrediteerde opleidingen in het buitenland aan te bieden. Hiervoor zal een algemene maatregel van bestuur worden gemaakt. Over de inhoud hiervan zal ik uw Kamer dit najaar informeren. In ieder geval blijft ook hier gelden dat geen publiek geld mag worden aangewend voor deze buitenlandse activiteiten. Uitgaven met publiek geld ten aanzien van dergelijke activiteiten kunnen worden beschouwd als ondoelmatige en/of onrechtmatige uitgaven en kunnen in voorkomend geval worden teruggevorderd.

Vraag 11

Bent u bereid onderzoek te doen naar de groei van het aantal buitenlandse studenten, waarbij wordt gekeken naar de gevolgen voor de kwaliteit en toegankelijkheid van het onderwijs alsmede de besteding van publiek geld aan het faciliteren en werven van buitenlandse studenten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11

Momenteel laat ik een onderzoek uitvoeren naar de maatschappelijke kosten en baten van de internationalisering van ons hoger onderwijs. Ik verwacht medio november 2011 de resultaten van dit onderzoek te ontvangen. Indien de resultaten van dit onderzoek onvoldoende antwoord geven op genoemde vragen, zal ik nader onderzoek laten doen naar de door u genoemde effecten van de groei van buitenlandse studenten.